

Docentenhandleiding Basisonderwijs ter voorbereiding op de gastles van: Ernst van Win

Introductie

Binnenkort ontvang jij een gastspreker in de klas. Deze gastspreker maakt deel uit van jouw lessen over de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolgning. De gastles duurt ongeveer 50 tot 70 minuten, afhankelijk van wat is afgesproken met de docent. De gastles bestaat uit twee delen: een verhaal en aansluitend een nagesprek. Het is belangrijk om naar aanleiding van de bijgevoegde biografie vragen voor te bereiden, die aan de gastspreker kunnen worden gesteld. Ongetwijfeld heb je meerdere lessen aan WO2 besteed. In deze handleiding vind je tips en verdiepvragen bij het werkblad die je ter voorbereiding op de komst van Ernst kunt doen.

Duur voorbereidende les: 60 minuten

Doelgroep: Basisonderwijs groep 7/8

Thema: WO2, Jodenvervolgning, Verzet, Kinderrechten

Leerdoelen:

- Leerlingen leren over de verschillende kinderrechten en bespreken waarom deze belangrijk zijn
- Leerlingen kennen belangrijke gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog en kunnen deze op volgorde zetten
- Leerlingen beseffen dat Joden ook in het verzet zaten
- Leerlingen passen kinderrechten toe op hun eigen leven
- Leerlingen beseffen dat kinderrechten niet vanzelfsprekend zijn

Structuur werkblad

Introductie + filmpje 'De oorlog in zeven minuten'	<i>10 minuten</i>
Opdracht 1: Tijdlijn	<i>10 minuten</i>
Opdracht 2: Stamboom	<i>10 minuten</i>
Opdracht 3: Verzet	<i>10 minuten</i>
Opdracht 4: Kinderrechten	<i>10 minuten</i>
Opdracht 5: Kinderrechtenschending	<i>5 minuten</i>
Slot: Vragen voorbereiden	<i>5 minuten</i>

Vorbereiding

- Lees deze handleiding, met tips om de vragen te bespreken, goed door.
- Bereid samen met jouw leerlingen vragen voor die aan de gastspreker kunnen worden gesteld.
- Print het werkblad uit (zie hieronder) en verdeel ze onder de leerlingen.
- Introduceer de [biografie van de gastspreker](#) na afloop van de les
- Bekijk gezamenlijk als start [het filmpje 'De oorlog in zeven minuten'](#)

Opdracht 1

Tijdslijn

Leerlingen maken een tijdslijn en zetten de gebeurtenissen op volgorde

1. Adolf Hitler komt aan de macht en veel Joden vluchten uit nazi-Duitsland – 1933
2. Nederland wordt bezet door Nazi-Duitsland – 1940
3. Door de anti-Joodse maatregelen worden Joodse kinderen van school gestuurd – 1941
4. In de Hollandse schouwburg in Amsterdam worden Joden gevangen gezet – 1942-1943
5. Joodse mannen, vrouwen en kinderen worden via doorgangskamp Westerbork naar concentratiekampen gedeporteerd en vermoord – 1942-1945
6. Nederland is bevrijd! – 1945
7. Het kinderrechtenverdrag wordt door bijna alle landen in de wereld ondertekend om alle kinderen te beschermen – 1989
8. Kinderen en kleinkinderen van overlevenden en slachtoffers van WO2 vertellen wat er met hun familie is gebeurd voor de klas – 2018-nu

Tips ter bespreking:

- Bespreek en vergelijk de tijdslijnen.
- Licht de tijdslijn kort toe zodat leerlingen een helder beeld hebben van het verloop van de Tweede Wereldoorlog en de tijd erna.
- Vraag leerlingen welke gebeurtenissen zij nog meer kunnen bedenken.
- Maak het persoonlijk: Kunnen ze een grote gebeurtenis koppelen aan een persoonlijke gebeurtenis? Bijvoorbeeld het verhaal van Anne Frank of andere historische figuren. Om de gevolgen van de grote gebeurtenissen te koppelen aan wat dit voor mensen betekenden, maak je de geschiedenis tastbaar en invoelbaar voor leerlingen.

Opdracht 2

Stamboom

Leerlingen maken hun eigen stamboom en leren de personen uit het verhaal van de gastspreker kennen.

Tips ter bespreking

- Je kunt leerlingen hun stambomen laten vergelijken en bespreken. Wat zijn verschillen/overeenkomsten?
- Benoem dat een oorlog vaak generaties lang doorwerkt. Kinderen die de oorlog niet hebben meegemaakt, hebben vaak te dealen met de trauma's van hun ouders (of grootouders).
- Benoem dat ook de oorlogen die nu in de wereld gaande zijn, hun sporen na zullen laten bij de volgende generaties.

Opdracht 3

Verzet

Tips ter bespreking

- a. **Alle antwoorden zijn juist.** Verzet kan veel verschillende vormen aannemen. Ontkracht de mythe dat verzet enkel door mannen werd uitgevoerd en benadruk dat ook veel Joden in het verzet zaten. In totaal nam ongeveer 5 procent van de Nederlandse bevolking actief deel aan het verzet.
- b. **Laat leerlingen nadenken over kleine vormen van verzet.** Denk bijvoorbeeld aan: mensen die informatie voor de nazi's achterhielden. Motivaties om verzet te plegen liepen sterk uiteen. Dit kon uit politieke overtuiging zijn, maar ook vanwege vaderlandsliefde en geloofsovertuiging.
- c. **Van de 160 duizend Nederlandse Joden werden er tijdens de oorlog 102 duizend vermoord.** Hierdoor zijn veel van hun verzetsverhalen verloren gegaan. Het gebrek aan deze verhalen en het feit dat er vrij weinig aandacht was voor het leed van de Joden die terugkeerden droeg bij aan het idee dat veel Joden zich niet zouden hebben verzet.

Opdracht 4

Kinderrechten

Leerlingen verbinden kinderrechten aan hun eigen leven, zo wordt het belang van kinderrechten praktisch toepasbaar op hun dagelijkse activiteiten.

Kunnen zij nog meer kinderrechten bedenken? Bespreek eventueel welk recht zij het belangrijkste vinden en waarom het kinderrechtenverdrag belangrijk is (gelijke kansen, gelijke behandeling, bescherming tegen oorlog enz.).

Opdracht 5

Kinderrechtenschending

Leerlingen koppelen kinderrechten aan de anti-Joodse maatregelen van de bezettingsjaren.

Tips ter bespreking

- Recht op familie, recht op onderwijs, recht op sport en ontspanning, recht op bescherming tegen kinderarbeid, recht op gelijkheid
- Bespreek met elkaar dat door het wegvallen van de 'rechtstaat' en de bezetting van een discriminerend regime, kinderen tijdens de Tweede Wereldoorlog (Joden, roma/sinti, politieke tegenstanders, gehandicapten, communisten) niet in vrijheid konden leven en geen rechten meer hadden die hen konden beschermen.
- Bespreek eventueel met elkaar wat zij zelf kunnen doen om kinderrechten te beschermen? Bijvoorbeeld: melding maken wanneer zij zien dat een recht wordt geschonden. Kinderpostzegels verkopen. Een goed doel sponsoren zoals Defence for children, UNICEF, Terre des Hommes. Of wanneer zij 18 zijn, stemmen op een partij die gelijke behandeling hoog als prioriteit heeft staan.

